

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 16/2013 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 oktober 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (RP 161/2013 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Esko Salo, social- och hälsovårdsministeriet

- äldre regeringssekreterare Timo Meling, arbets- och näringsministeriet
- servicechef Ari Sormunen, Nylands arbetskrafts- och näringscentral
- samordnare, arbetslöshetsunderstöd Marjo Karukka, Birkalands arbetskrafts- och näringscentral
- ekonomisk expert Joonas Rahkola, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- chef för sociala frågor Heli Puura, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- expert Mikko Räsänen, Finlands Näringsliv rf.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av

- Akava rf
- Företagarna i Finland rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Syftet med propositionen är att genomföra det krav på likabehandling i lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa som förutsätts i direktivet om kombinerade tillstånd. I propositionen föreslås det att en tredjelandsmedborgare som

har arbetat i Finland under sin oavbrutna vistelse så att han eller hon har uppfyllt det arbetsvillkor som är en förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning ska ha rätt till arbetslöshetsdagpenning när vistelsen i Finland fortgår, även om personen i fråga inte anses vara bosatt i Finland.

För att arbetslöshetsdagpenning ska betalas ut förutsätts det att personen uppfyller arbetsvill-

koret under sin arbetsperiod och är registrerad som arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån. Om personens rätt att förvärvsarbeta grundar sig på ett tillfälligt uppehållstillstånd, kan han eller hon registreras som arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån, förutsatt att uppehållstillståndet inte är förenat med begränsningar som gäller arbetsgivaren.

I proportionen föreslås inga ändringar i bestämmelserna om arbetsmarknadsstöd. För att arbetsmarknadsstöd ska betalas ut förutsätts fortfarande att personen i fråga anses vara bosatt i Finland och att han eller hon har rätt att förvärvsarbeta på någon annan grund än ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Utskottet anser att propositionen är behövlig och ändamålsenlig för ett korrekt genomförande av direktivet om kombinerade tillstånd. Det är motiverat att det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa görs endast de ändringar som är nödvändiga med hänsyn till genomförandet av direktivet.

Arbetskraftsinvandring är enligt utskottet ett positivt fenomen som tjänar det finländska samhällets totalintresse. Vi måste se till att anställningsvillkoren för utländska anställda är likvärdiga med villkoren för de i Finland boende finländarna. Utskottet understryker att utländska anställda kan föra med sig ny kompetens och nya innovationsmöjligheter till företagen, och därigenom bidra till att företagen utvecklas och nå nya marknadsområden.

Det är viktigt att utländska anställda integreras i det finländska samhället och trivs i landet. De problem som är förknippade med att få medlemmar i kärnfamiljen till Finland gör integreringen svår för många utländska anställda. Ett sätt att avsevärt stärka integreringen vore att införa skäligare försörjningskrav på familjemedlemmarna i anslutning till uppehållstillståndet. Ett mindre strängt försörjningskrav skulle göra det lättare för familjen att förenas och höja den anställdes vilja att fortsätta jobba i Finland.

Utskottet konstaterar att genomförandet av direktivet om kombinerade tillstånd medför utmaningar för det finländska socialskyddet, som bygger på bosättning. Trots att de direkta konse-

kvenserna av direktivet är ringa, kan de många separata ändringar som följer av direktivet leda till att det bosättningsbaserade socialskyddet äventyras. Utskottet upprepar sin ståndpunkt i utlåtandet om statsrådets redogörelse för EU-politiken (AjUU 12/2013 rd) om att den europeiska välfärdsmodellen bör utvecklas i riktning mot den nordiska välfärdsmodellen.

Det är angeläget med en övergripande granskning av de projekt som gäller socialskyddet för rörliga arbetstagare. Samtidigt måste det göras bedömningar av projektens konsekvenser. Grundliga konsekvensbedömningar förutsätter omfattande statistiska data. Dagens statistiksystem och uppgifterna i de olika myndigheternas register ger inte en tillräckligt klar bild av de utländska anställda som vistas tillfälligt i landet och deras arbete. I sitt utlåtande AjUU 15/2013 rd om propositionen om ändring av utlänningslagen (RP 139/2013 rd) hänvisade utskottet till den arbetsgrupp vid Statistikcentralen som tillsatts för att rätta till bristerna i statistiken och uppmanade till en snabb utveckling av statistiken över utländsk arbetskraft.

Begränsningar som gäller arbetsgivaren i anslutning till uppehållstillstånd

Utskottet vill fästa uppmärksamhet vid de förutsättningar för registrering av utlännningar som arbetssökande som nämns i 2 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). Medborgare i andra länder än EU- och EES-länder och deras familjemedlemmar registreras som arbetssökande om de har rätt att utföra förvärvsarbete med stöd av ett uppehållstillstånd och det inte till uppehållstillståndet hänförs några begränsningar som gäller arbetsgivaren. Uppehållstillstånd som beviljas utlännningar kan vara tidsbegränsade kontinuerliga (A), tidsbegränsade tillfälliga (B), permanenta (P) eller EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare (P-EG). Med avseende på registrering som arbetssökande har det ingen betydelse på vilka grunder uppehållstillståndet har beviljats (t.ex. arbete, studier eller familjeband). Begränsningar som gäller arbetsgivare och som

hindrar registreringen som arbetssökande kan gälla endast arbetstagarens uppehållstillstånd (A- eller B-uppehållstillstånd beviljat på grund av arbetande). Begränsning av yrkesområde i arbetstagarens uppehållstillstånd utgör inte hinder för registrering som arbetssökande.

Utskottet har i det ovan nämnda utlåtandet (AjUU 15/2013 rd) fäst uppmärksamhet vid att 74 § 2 mom. i förslaget till ändring av utlänningslagen ger möjlighet att begränsa uppehållstillståndet för en arbetstagare till arbete hos en viss arbetsgivare. Utskottet ansåg i sitt utlåtande att arbetsgivarspecifika uppehållstillstånd är förknippade med allvarliga problem med hänsyn

till arbetarskydd och människohandel. Tröskeln för att anmäla missförhållanden ens om de är flagranta är hög, eftersom förlusten av jobbet leder till att utlänningen måste lämna landet. Utskottet föreslår därför att förvaltningsutskottet stryker bestämmelsen i 74 § 2 mom. i lagförslaget.

Ställningstagande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 22 november 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tarja Filatov /sd
medl. Anna Kontula /vänst (delvis)
Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent
Lea Mäkipää /saf
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Elisabeth Naclér /sv (delvis)
Kristiina Salonen /sd

Sari Sarkomaa /saml
Arto Satonen /saml
Mikko Savola /cent (delvis)
Eero Suutari /saml (delvis)
Katja Taimela /sd
Jani Toivola /gröna (delvis)
Maria Tolppanen /saf
Anu Vehviläinen /cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström
biträdande generalsekreterare Jarmo Vuorinen.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Finland blev 1995, frambaxat av den centerleda regeringen, medlem i Europeiska unionen. Det gavs då många vackra löften om bättre tider. Dessa löften har likväl, ett efter ett, getts nya former eller överhuvudtaget inte uppfyllts. Så ser det alltså ut i den Europeiska union vi i dag känner. Samtidigt lovades det oss att vi också i framtiden själva ska få bestämma om socialskyddet och utkomstskyddet för arbetslösa. Nu har Europeiska unionen likväl bit för bit makat åt sig också dessa frågor och tagit upp dem på sin egen politiska agenda med hänvisning till den inre marknaden.

Vår utskottsgrupp menar att den föreliggande propositionen leder till en socialpolitisk mardröm, eftersom den innebär att vi öppnar vårt välfungerande socialskydd för tredjelandsmedborgare som arbetat i Finland ett halvår och som i övrigt uppfyller arbetsvillkoret och har anmält sig hos arbetskraftsbyrån som arbetslösa arbetsökande - men som ändå inte bor i Finland. Sannfinländarnas utskottsgrupp kan inte acceptera denna utveckling.

Såväl vår utskottsgrupp som vår riksdagsgrupp anser att frågan gäller mycket mer än bara

det att tredjelandsmedborgare ska behandlas jämlikt. Vår utskottsgrupp menar att det framför allt är en stor principiell fråga som inte kan förbigås med en axelryckning. I all enkelhet gäller frågan var vi ska sätta gränsen för att ge ett annat lands medborgare tillgång till Finlands högklassiga socialskydd. När porten väl öppnats på glänt är det enkelt att senare slå upp den på vid gavel. Vi ställer oss därför också rent principiellt mycket avvisande till dessa planer.

Propositionen är förknippad med alltför stora hot och risker för att Sannfinländarna ska kunna godkänna den. Ett sådant verkligt hot är att den föreslagna modellen åtminstone på lång sikt riskerar bli dyr, och därför ohållbar. Förhoppningsvis har vi inte kämpat för vårt lands medborgare i den här frågan bara för att få se hur stöd delas ut till personer som inte ens bor här. På dessa grunder ställer vi oss ytterst avvisande mot såväl saken som propositionen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sagts ovan.

Helsingfors den 22 november 2013

Jari Lindström /saf
Lea Mäkipää /saf
Maria Tolppanen /saf